

GAZETA OLSZTYŃSKA

„Gazeta Olsztyńska“ z dod. „Przyjaciel Dziełek“ wychodzi codzien. z wyjątk. niedziel i świąt i koszt. mies. na pocztach 1200 mk., z odnosz. do domu 1236 mk., do Polskimies. 2500 mk. lub 6000 mkp. które należy wpłacić na nasze konto w Banku Dyskontowym w Bydgoszczy.

Ojców mowy, ojców wiary
Brońmy zgodnie: młody, stary!

Niech będzie pochwalony
Jezus Chrystus!

Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 100 marek za rządęk jednolamowy. Wiersz reklamowy 400 marek. Przy dochodzeniu sądowem należytości wszelkie rabaty upadają. Redakcja i Administracja: Olsztyn, Mühlenstr. 2, Tel. 531. Rękopisy zwraca się tylko na wyraźne żądanie.

Rok XXXVII.

Olsztyn, na czwartek 5. kwietnia 1923 r.

Nr. 71.

Starcie pomiędzy Francuzami a robotnikami niemieckimi w Essen.

Essen, 31. marca. W sobotę rano obsadził oddział wojsk francuskich pod dowództwem oficera halę samochodową firmy Krupp w Essen. Na wieść o obsadzeniu hali zostali wszyscy robotnicy okolicznych fabryk alarmowani, którzy natychmiast opuścili miejsce pracy i zgromadzili się w bliskości hali. Komenderujący Francuzami oficer odpowiedział że bez nakazu nie opuści hali i że czeka na komisję, która wyda dalsze rozporządzenia. Gdy komisja jednak o godzinie 9 tej przybyła na miejsce zgromadziła się już tak wielka liczba robotników, że postanowiła jechać dalej, nie dala jednak znać o tem czekającym tam

Francuzom. Rada robotnicza firmy Krupp usiłowała przed halą zaprowadzić porządek i skłonić Francuzów do opuszczenia hali, naco ci odpowiedzieli że muszą czekać na dalsze rozporządzenie komisji.

Okolo godziny 11¹/₄ padło nagle ze strony Francuzów kilka strzałów. Do wieczora naliczono 11 zabitych, 22 ciężko i 32 lekko rannych. 3 robotników walczyli ze śmiercią. Na znak protestu i żałoby zostały wszystkie fabryki firmy Kruppa o godzinie 12 w południe zamknięte. O godzinie 4 tej po południu aresztował oddział francuski inspektora straży ognio- wy Ignera.

Aresztowanie dyrektorów firmy Kruppa.

Essen, 3. 4. W niedzielę rano aresztowali Francuzi 4 dyrektorów firmy Krupp i to: Bruna, Hartwiga, Osterle i Rittera. Dwaj dalsi dyrektorzy, którzy mieli być także aresztowani wyjechali z Essen.

Przegląd polityczny.

Polska.

Wycieczka przemysłowców amerykańskich do Polski.

Warszawa (PAT). Korzystając z liczego udziału sfer przemysłowo handlowo-bankowych amerykańskich w międzynarodowym zjeździe Izby handlowych w Rzymie (250 delegatów Stanów Zjedn.), Izba handlowa polsko-amerykańska w Warszawie przystąpiła do zorganizowania wycieczki grupy wybitnych przemysłowców amerykańskich do Polski. Utworzono w tym celu specjalny komitet z wiceministrem Eberhardem i prezesem Izby handlowej polsko-amerykańskiej, p. Kotnowskim na czele, złożony z przedstawicielami rządu, Izby i sfer przemysłowych. Komitet ten przyjął inicjatywę Izby handlowej polsko-amerykańskiej z uznaniem i zwrócił się do Izby handlowej amerykańskiej w Waszyngtonie za pośrednictwem Izby handlowej polsko-amerykańskiej w Nowym Jorku z prośbą o zorganizowanie specjalnej misji do Polski.

Inicjatywę tę podjął i gorąco poparł p. Juliusz Barnot, prezydent wspomnianej Izby. Równocześnie Izba handlowa polsko-amerykańska zwróciła się do wszystkich organizacji przemysłowych i handlowych i związków o przedstawienie elaboratów i wykazów tych gałęzi przemysłu, dla których inwestycja kapitału amerykańskiego byłaby pożądana. Myśl ta znalazła gorące poparcie u ministra handlu i przemysłu Stanów Zjednoczonych p. Herberta Hoovera, w rezultacie czego przybędzie do Polski (do Dziedzic) w dn. 5 kwietnia misja amerykańska, złożona z 20 osób, wybitnych przedstawicieli sfer przemysłowych, handlowych i bankowych amerykańskich, z p. Willisem Booto, prezydentem międzynarodowej Izby handlowej na czele. Wycieczkę popiwa na granicy wiceminister Eberhardt, delegaci polsko-amerykańskiej Izby handlowej p. Kotnowski, Skrzyński, delegaci ministerstwa spraw zagranicznych Biega i Żeliszewski. Marszruta przedstawia się następująco: dn. 5 kwietnia Katowice, dn. 6 i 7 kwietnia Warszawa, dn. 8 kwietnia Poznań, dn. 9 kwietnia Łódź, dn. 10 kwietnia Kraków i Wieliczka.

Min. Skrzyński o polityce polskiej.

Mediolan. (PAT.) »Popolo d'Italia« ogłasza wywiad z ministrem p. Skrzyńskim, który na zapytanie, jak się przedstawia wewnętrzna sytuacja w Polsce, odpowiedział: Sytuacja ta poprawia się stale. Obecnie ulega ona polepszeniu z dnia na dzień.

Na zapytanie w sprawie stosunku do Rosji i Małej Ententy, p. minister Skrzyński odpowiedział: Stosunki nasze z Rosją poprawiają się stale. Z sowietami zawarliśmy szereg układów. Mimo wyraźnych różnic między celami polityki Polski i Rosji udaje się nam utrzymać z Rosją stosunki pokojowe. Stosunek nasz do Małej Ententy opiera się na podstawach sformułowanych na konferencji genueńskiej. Między Polską a Włochami zadzierżgnęły się węzły tradycyjnej przyjaźni.

Węzły te zostaną zacieśnione wspólnymi celami gospodarczymi, których podstawą staną się zawarte traktaty.

Zbliżenie Małej Ententy do Polski.

Paryż. (PAT.) »Temps«, omawiając stosunek Polski do Małej Ententy, pisze między innymi: Stosunki Polski z Małą Ententą ulegają zmianie w kierunku nader przyjaznym. Stosunek ten z poprawnego staje się coraz bardziej przyjacielskim. Polska z powodu przyznania jej Małopolski wschodniej nie może zachowywać się dłużej obojętnie wobec traktatu z Saint Germain. Mała Ententa z drugiej strony winna zdać sobie należycie sprawę z sytuacji politycznej, jaka się wytworzyła w związku z uznaniem granic wschodnich Polski. Autor artykułu wyraża przekonanie, że w Pradze, Warszawie, Bukareszcie i Białogrodzie zdają sobie lepiej niż kiedykolwiek sprawę z tego, iż zwycięstwo sojuszników jest czemś jednolitem.

Odezwa szefa rządu do ludności Kresów Wschodnich.

Prezes Rady Ministrów w imieniu rządu wydał dzisiaj odezwę do ludności Kresów Wschodnich, w związku z ostatecznym ustaleniem polskiego stanu posiadania na tem terytorjum państwa.

Odezwa ta przedstawia akt uznania granic Polski, jako ostateczne i bezwzględne zdecydowanie losów kresów wschodnich, nazawsze złączonych z Rzeczpospolitą. Nawigując do tej przełomowej chwili, odezwa ludność kresową do podjęcia zgodnej pracy dla dobra państwa, a w szczególności zwraca się do narodowości ukraińskiej i białoruskiej, poręczając wszelkie prawa, nadane przez konstytucję, nawołuje do lojalnego współdziałania z »przyrodzonym gospodarzem kraju: narodem polskim.«

Jednocześnie odezwa zapowiada, w myśl kilkakrotnie wyrażonej intencji szefa rządu, inicjatywę szerokiej akcji odbudowy zniszczonych wieloletnią wojną Kresów.

Dalsze wykonanie reformy rolnej w Polsce.

W najbliższych dniach wpłynę na radę ministrów nowy projekt ustawy o reformie rolnej. Parcelowane będą przedewszystkiem majątki państwowe i donacyjne, domeny byłych państw zaborczych i majątki panujących i ich rodzin. Przymusowemu wykupowi będą podlegały majątki ponad 45 hektarów źle zagospodarowane, ponad 30 hektarów obszary, leżące na peryferjach miast, celem rozbudowy. Ponad 60 hektarów w okręgach przemysłowych. W całej Polsce mogą być przymusowo wykupowane obszary ponad 180 hektarów, oraz ponad 400 we wschodniej Małopolsce, byłej dzielnicy pruskiej, kresach wschodnich i Wileńszczyźnie. Sprawa Dóbr martwej ręki ze względu na toczące się rokowania w sprawie konkordatu nie została jeszcze definitywnie rozstrzygnięta.

Sytuacja obecna w Polsce.

Sytuacja polityczna Polski za rządów p. Sikorskiego polepszyła się znakomicie. Wstarczy pełne śledzenie prasy zagranicznej, by się o tem przekonać. Nie ulega żadnej wątpliwości, że uznanie granic

Rzplitej jest jedną z największych zdobyczy politycznych ostatnich czterech lat. Wszystkie stronnictwa, bez względu na to, jakie stanowisko zajmują wobec rządu, muszą przyznać, że rząd obecny pierwszy zagadnienie granic wschodnich ruszył z martwego punktu. Sądzę, że podróż p. ministra Skrzyńskiego do rządów wielkich mocarstw sprzymierzonych wyda dalsze rezultaty, które stanowisko nasze wzmocnią i scementują.

Jeżeli chodzi o wewnętrzną sytuację polityczną, to myślę, że nie daje ona powodu do pesymizmu, choć ostatnie lata nas tak bardzo do niego przyzwyczaiły. Należy stwierdzić, że największa wewnętrzna bolączka polska, wybujałe walki partyjne, w dużej mierze zatraciła że tak powiem, zapalny stan. Można stwierdzić, że zarówno w sejmie, jak w prasie, nastąpiło znaczne uspokojenie. A był przecież czas, gdy słusznie nawet wydawać się mogło, iż walki partyjne, uniemożliwią całkowicie normalny bieg pracy parlamentarnej. To zwycięstwo pewnego umiaru jest objawem niezmiernie dodatnim.

Jeżeli chodzi o wewnętrzną sytuację polityczną, to jego była od nowego roku bardzo intensywna. Obiektywny obserwator stosunków naszych musi przyznać że rzadko który parlament pracował tak intensywnie jak nasz sejm, który dzięki sprężystej ręce p. marszałka i energii komisji uporał się z wielkiej miary wnioskami rządowem w dziedzinie naprawy skarbu. Sejm Rzplitej pokazał, że chce naprawy w wielkim stylu.

Anglicy o stosunkach polsko-litewskich.

»Times« poruszając w artykule wstępnym protesty ze strony Litwy i Krainy przeciwko decyzji Rady Ambasadorów w sprawie granic wschodnich Polski, pisze między innymi:

Mocarstwa wzięły pod uwagę, że Litwini są znikomym procentem ludności w ziemi wileńskiej i że tworzą oni większość tylko w pobliżu Kowna. Jest prawdą, że sprawa granic polsko-litewskich jest problemem nie do rozwiązania. Nie można tam zastosować żadnych racjonalnych podstaw rasowych albo geograficznych. Polska stanowi część płaszczyszczy ciągnącej się od środkowych Niemiec przez Rosję do Uralu i z powodu braku przeszkód geograficznych Polacy zmieszali się z okrajającymi ich Słowianami. Obywatele Polski zalali Litwę. Ziemia Wileńska jest miejscem urodzenia wielu znakomych Polaków od Mickiewicza, wielkiego poety narodowego, do Piłsudskiego, pierwszego Naczelnika w nowej Polsce. W razie plebiscytu w Wilnie głosy żydowskie zostałyby na pewno oddane na korzyść Litwy, lecz o ile ta nie byłaby w federacji z Polską, to trudności administracyjne byłyby dla niej zbyt ciężkie. Litwini nie są ludnością miejską, lecz włościańską. Nawet w Kownie są oni w mniejszości, a w Kłajpedzie, która została im niedawno przyznana większość mieszkańców to Niemcy. Co do Galicji Wschodniej »Times« uważa, że w tej sprawie Rada ambasadorów zgodziła się tylko na fait accompli.

Niemcy.

Exkaiser Wilhelm chce zbiedz z Doorn.

Warszawa. Władze holenderskie wpadły na trop organizacji, która stojąc w ścisłym stosunku z exkaiserem Wilhelmem zamierza mu ułatwić ucieczkę z Doorn. Władze holenderskie wydały już odpowiednie zarządzenia aby zapobiedz ucieczce Wilhelma. Żona Wilhelma Hermina wyjechała przed kilku dniami z Doorn i przebywa obecnie w miejscowości Tabor na G. Śląsku. Stąd żona Wilhelma zamierza czynić starania u rządu niemieckiego by pozwolił jej mężowi osiedlić się w jednym z miasteczek na terytorjum niemieckim G. Śląsku.

Kanclerz niemiecki zdrowszy.

Berlin. W stanie zdrowia kanclerza Rzeszy, który dziwnym zbiegiem okoliczności zachorował wtedy, gdy rozpoczęła się przeciwko niemu, bardzo gorąca walka ze strony Scheidemanna i Hermana Müllera z powodu ostatnio wygłoszonej przezeń mowy w Monachium, przeszedł, gdy wewnątrz polityczny krzyż już zupełnie minął — do zdrowia i ma objąć natychmiast po świętach urzędowanie.

Odcięcie Niemców od Kłajpedy.

Zarząd litewski w Kłajpedzie wprowadził nowe opłaty za wzięcie do Kłajpedy oraz wydał rozporządze-

nie, aby wszyscy obywatele Kłajpedy zaopatrzyli się w nowe paszporty litewskie. W rozporządzeniu tem o wydawaniu wiz wyszczególnione są tylko punkta co do obywateli niemieckich, którzy za wizę do Kłajpedy opłacać będą musieli 15 litów, czyli około 30 000 mk. niem. Tak wysoka opłata wizowa spowoduje fakt ościęcia obszaru Kłajpedy od Niemiec i zmniejszy napływ Niemców do Kłajpedy. Za przekroczenie granicy kłajpedzkiego terytorium przewidziane są wysokie kary pieniężne, a mianowicie potrójna cena wizy, tj. 90 000 mk. niem. Wizę litewską można w Prusach Wschodnich otrzymać tylko w jednym miejscu — w konsulacie litewskim w Królewc.

Szczegóły o spisku Rossbacha.

Berlin. (PAT.) »Vorwärts« podaje następujące szczegóły o spisku, którym kierował Rossbach: Pewien był oficer, aresztowany na Pomorzu, w zeznaniach swoich nie król się z tem, że wedle jego wiadomości zamach miał być wykonany najpóźniej w połowie kwietnia. W tym samym czasie miała być podjęta akcja przeciwrewolucyjna na Śląsku, w Hanowerze i w innych prowincjach. U jednego ze spiskowców, b. oficera sztabowego, znaleziono przy rewizji szczegółowy plan służby telegraficznej między Berlinem, Wrocławiem, Monachium, Pasażą, Lipskiem i szyfry dla kierowników zamachu. Wśród kierowników zamachu wymieniany jest pułkownik Bauer, który w czasie wojny był zaufanym doradcą Ludendorffa w głównej kwaterze i który po zamachu Kappa zbiegł i ścigany był listami gończymi. Wśród planów wojskowych, znalezionych w czasie dokonanych rewizji, znajdował się także plan wojskowego osaczenia Berlina. Zachodzi uzasadnione podejrzenie, że niektórzy komendanci Reichswehry poparli akcję Rossbacha. Delegaci Rossbacha prosili kilku komendantów Reichswehry o wysłanie podoficerów, oficerów i żołnierzy na poufne zebranie w Wannsee. W kilka dni później nastąpiło aresztowanie Rossbacha.

Jugosławia.

Jugosławia u progu rozbicia.

Odbyło się nadzwyczajne posiedzenie rady ministrów, które trwało od godziny 4 do 8 i zajmowało się sytuacją wewnątrz polityczną, wytworzoną wydaną nieoczekiwanie przez Radića odezwą do Kroatów, Serbów i Słowienców, w której Radić neguje narodowościową i państwową jedność królestwa S. H. S. nie uznaje konstytucji i wydanych dotąd przez rząd jugosłowiański ustaw i rozporządzeń. Proklamacja do maga się uznania prawa stanowienia o sobie Kroatów i uznania kroackiej suwerenności państwowej.

Francja.

Znamienna mowa Poincarego.

Paryż, 28. 3. Komisja finansowa izby wysłuchała sprawozdania rządu w sprawie kredytów na akcję w okręgu Ruhry. Poincaré oświadczył, iż okupacja obejmuje 2800 klm. i składa się wyłącznie z okolic, produkujących 90 milionów ton węgla rocznie. Poza tem znajduje się tam 14 200 pieców dla wypalania kok u. Poincaré nie ukrywał, iż osiągnięte rezultaty ekonomiczne co do uzyskania w krótkim czasie zastawów są istotnie małe, jedynie dłuższa okupacja, a nie prowizoryczna, pozwoliłaby, wobec złej woli rządu Rzeszy na przeprowadzenie technicznej eksploatacji. Poincaré przypominał, iż wielcy przemysłowcy zagłębia Ruhry, usiłowali kilkakrotnie nawiązać bezpośrednie rokowania z władzami okupacyjnymi. Rząd francuski zdecydowany jest jednak uwzględnić jedynie propozycje oficjalne, pochodzące od samego rządu Rzeszy. Poincaré dodał, iż rząd francuski nie może również przyjąć żadnych propozycji pośrednictwa ze strony

H. ORSZA.

Z życia Królowej Jadwigi.

Opowiadanie historyczne.

II. Swaty królewskie.

Król-dzieweczka starała się od pierwszej chwili godzić waśni, łagodzić biedy. Lud chwycił za serce założeniem kościoła w Bochni. Wjeżdżając do Polski, Jadwiga zatrzymała się tam, oglądała kopalnie soli, wypytywała się o życie górników. Wtedy to zauważyła brak kościoła. Górnicy, spędzający cały dzień pod ziemią, bez światłości słonecznej, nie mieli skąd zaczerpnąć w dni wolne od pracy światłości duchowej: nie było szkoły, ani szpitala.

I oto jednym z pierwszych dzieł Jadwigi było założenie w Bochni kościoła i sprowadzenie zakonników, którzy, zwyczajem ówczesnym, zaraz otworzyli szpital i szkołę.

Tymczasem naród, a raczej ci, którzy rządili w narodzie, rozglądali się za mężem dla Jadwigi. Za cenę jej ręki i wiana pragnęli pozyskać jak najwięcej pożytku dla Polski.

Sława dobroci i piękności Jadwigi rozniosła się szeroko po świecie. Niejeden książę zapragnął zostać jej mężem. Rad był ją posiadać Ziemowit, swatów przysłał wielki książę litewski Jagiello, a zaś książę Wilhelm z rodziny rakuskiej upominał się o swoje prawa.

Ludwik Węgierski przyrzekł Jadwigę jeszcze w kolebce ojcu Wilhelmowi za synową. Kiedy dzieci miały po lat 7, zaręczono je nawet uroczystie. Zaręczyny takie miały tylko oznaczać przyrzeczenie zrekowin i ślubów późniejszych; powinno się było powtórzyć je po dojściu do lat oblubieńców. Jadwiga często

państw neutralnych lub sprzymierzonych. Francuzi i Belgowie pozostaną zgodni w kwestji zatrzymania zastawów aż do całkowitej spłaty wierzytelności niemieckich. Ewakuacja terytorium okupowanego będzie się odbywała proporcjonalnie do dokonywanych spłat. Francuzi i Belgowie nie opuszczą Essem, aż do ostatecznego uregulowania przez Niemcy odszkodowań. Le Troquer oświadczył, iż dziennie z obszaru Ruhry wywożą 3500 ton węgla i koksu. W najbliższym czasie ilość ta będzie podwojona. Z 114 wielkich pieców, czynnych przed okupacją, 76 jest obecnie czynnych. 560 000 ton koksu oraz 2 miliony ton węgla znajdują się obecnie na zwalach kopalni. Po dyskusji komisja uchwaliła wszystkimi głosami przeciwko 3 głosom komunistów i 2 głosom socjalistów żądane przez rząd kredyty.

Turcja.

O pokój z Turcją.

Eksperti państw sojuszniczych ukończyli badania kontrpropozycji tureckich. Pod przewodnictwem Curzona odbyło się posiedzenie plenarne, na którym obradowano nad odpowiedzią, jaka ma być udzielona Turcji. Reuter donosi dalej w tej sprawie, iż tekst odpowiedzi został już ustalony i że w ciągu 48 godzin oczekiwać należy zatwierdzenia tejże przez poszczególne rządy, poczem przedstawiciele Anglii, Francji i Włoch, oraz Japonji prześlą równobrzmiące noty do Konstantynopola, dla zakomunikowania jej rządowi angorskiemu.

Wedle doniesień z Konstantynopola, oświadczył Kemal Pasza w dłuższym przemówieniu, iż jeżeli mocarstwa sojusznicze nie zgodzą się na proste i sprawiedliwe żądania Turcji, i przez to popchną Turcję w nową wojnę, to mogą one być pewne, iż Turcja dzięki swemu dzielnemu i silnemu wojsku osiągnie jeszcze korzystniejsze warunki pokoju.

Wiadomości kościelne.

Wyjazd Ks. Biskupa Zdzitowieckiego do Rzymu.

Ks. Biskup Zdzitowiecki w Włocławku wyjeżdża dnia 10 kwietnia, drogą na Warszawę i Wiedeń do Rzymu. Pobyt w Rzymie potrwa około dwóch tygodni, cała zaś podróż i nieobecność we Włocławku potrwa około miesiąca. W podróży będą Ks. Biskupowi towarzyszyć ks. kan. B. Szymanowski, dziekan z Rozpry i ks. St. Kowalski, proboszcz z Korczewa.

Do mowy ojczyściej.

Mowa moja ojczysta! Gdy samotny marzę
Nad przeznaczenia mego gwiazdą zabłąkaną,
Szepczesz w ucho stęsknione myślą tak kochaną,
Że cichnie serca smutek w jej rozkosznym gwarze...
Włóż więc wspieram dłońmi czoło, dźwiękami się poję,
I giną, ulatują wszystkie smutki moje.

Jeśli dziewczęcią mego ująć chcę serduszko,
Wtedy mowa ojczysta w takie cudne pieśni,
W takie słodkie wyrazy czaruje jej uszko,
Że chwile nam zbiegają, jak sen co się prześni,
A dziewczę, słów pieszczotą całe ogarnione
Miłością mi podaje usta napojone.

A gdy ojciec i matka i rodzeństwo w kole,
Przy kominku wieczorem w zawieję zimową,
Nadzieje wyjawia, radości i bóle,
Wtedy tak się napawam tą ojczyścią mową.

widywała Wilhelma, bawili się z sobą, lubili, jak brat z siostrą. Ale po śmierci Ludwika, nie dopełniono zaślubin w oznaczonym czasie, a matka przyrzekła polskiemu posłom, że pozwoli im wybrać męża dla Jadwigi.

Wilhelm, jako Niemiec, niebardzo się Polakom podobał. Małżeństwo z nim mogłoby sprowadzić do Polski wielu Niemców, związać mnóstwem interesów dwór krakowski z Austrią. Oczy wszystkich Małopolan zwracały się ku Jagielle, księciu litewskiemu.

Litwa, kraj sąsiadujący z Polską od wschodu, w ciągłych pozostawał z nami stosunkach.

Z trwogą wspominały Litwę rodziny, zamieszkałe w ziemi mazowieckiej. Znienacka wpadali tam Litwini, paliłi wsie, uwozili dobytek, uprowadzali ludzi do niewoli. Tysiące matek oplakiwało dzieci, zabrane gdzieś w puszcze dalekie.

Polacy nie pozostawali dłużnymi w odpowiedzi: oręż polski wytypił prawie zupełnie jedno z plebion litewskich — strasznych niegdyś Jadrzyngów. Na 150 lat przeszło przed Jadwigą przeciw innemu plebionowi litewskiemu, przeciw Prusakom, książę mazowiecki Konrad sprowadził Krzyżaków. Zaczęły się wrogie stosunki. Nie lepiej zapowiadały się na przyszłość. I państwo polskie i państwo litewskie rozszerzało swoje panowanie na południowo-zachodnie ziemie ruskie. Na żywnych polach Rusi Czerwonej spotkały się ich granice.

Byłoby przyszło niechybnie do dalszej walki, gdyby nie to, że Litwini i Polacy wspólnego mieli wroga, zawziętego i groźnego... Byli nim Krzyżacy.

Obdarowani ziemią przez księcia mazowieckiego, zakonnicy niemieccy mieli nawracać Litwę na wiarę chrześcijańską. Ale o wierze najmniej myśleli. Od krzyża, który ich płaszcz ozdabiał, woleli daninę. Chcieli utworzyć swoje państwo niemieckie na wybrzeżu morza Bałtyckiego, wpadali na Litwę, niszczy-

Jakby większego szczęścia na świecie nie było,
Nad rodzinę kochaną i tę mowę miłą.

Nieraz pokoleń dawnych błorę do rąk księgie,
I w słów ojczyściej mowy pograżam się treści,
Wtedy sniłem wspomnienia jakby cudną wutęgie,
Rozwijam życie przodków i snię wznika pieści,
I aż nie śmiem oddechnąć, patrząc w święte karty,
Z których piękny ich żywot przedemną otwarti.

A kiedy snię zaniesie los do obcej włości
I jak burza ptaszyną po świecie mną miota,
Nie mogę wytrzymać od wielkiej żalności,
Że mowy mej ojczyściej znikła nuta złota,
I gdy jej dźwięk do ucha przypadkiem doleci,
To aż iza w mojem oku ze szczęścia zaświeci.

Nie karz mnie, wielki Boże, że tę polską mowę
Nad wszystko ukochałem, co mi dał na ziemi,
Ja przed Tądą w pokorze schylam moją głowę
I dziękuję Ci za to słowy ojczyściej
I z prośbą przed Twym tronem czoło w prochu korzę:
Zachowaj ją mym działkom, Wzzechmogący Boże!

KRONIKA.

Olsztyn, 4 kwietnia 1923.

Kalendarz na czwartek: Wincent
Wschód słońca o godz. 5:31; zachód o g. 6:40.

Z Warmji.

Do szan. mężów zaufania i członków Związku Polaków.

Odnosnie do naszego zawiadomienia o jednolitej organizacji na całą Rzeszę niemiecką (Związek Polaków w Niemczech) i ustaleniu wysokości składek na 50 mk. miesięcznie mam zaszczyt podać do publicznej wiadomości, że wobec spadku wartości marki niemieckiej składki członkowskie podwyższone zostały na mocy uchwały Związku Polaków w Niemczech na miesięcznie 200 mk. począwszy od 1go kwietnia rb. z odpowiednimi ulgami dla niezamożnych, wymienionymi w pierwszym zawiadomieniu.

Od 1. kwietnia więc wlepić należy w legitymacje 4 znaczki po 50 mk. na miesiąc itd. kto już zapłacił za czas dłuższy (cały rok) zobowiązany jest odpowiednie znaczki dolepić. Znaczki nabyć można jak dotychczas u naszych mężów zaufania albo wprost w biurze związkowym.

Olsztyn, dnia 26 marca 1923 r.

Związek Polaków w Prusach Wsch.
Dzielnica IV. Zw. Pol. w Niemczech
Jan Baczewski sekretarz.

* Olsztyn. W nocy z 1 na 2 kwietnia włamano się do mieszkania szafiera kolejowego Biłki przy ulicy Wadęgskiej i skradziono czarne ubranie surdutowe, jedwabną suknię, srebrny zegarek damski z łańcuszkiem, pierścionki, czarne buciki, 3 tysiącmarkówki, 28 stumarkówek 7 marek w niklu i 350 mk. w srebrze oraz kilka metrów materji. Za wykrycie złodziejki wyznaczono 50 000 marek nagrody.

— Złoto i srebro kupują urzędy pocztowe i bank rzeszy niemieckiej i płać aż do odwołania 85 000 marek papierowych za 20 markówkę złotą a 42 500 marek za 10 markówkę w złocie. Za zagraniczne monety złote płać się odpowiednie ceny. Srebro kupuje się po 1500 krotnej wartości.

* Gutsztat. W tutejszej rzeźni miejskiej przeczula pewna świnka, którą zamierzano tamże zabić śmierć, bo wydstawszy się na wolność peczęła u-

li siola, zabierali dzieci, wydzielali kawałek po kawałku ziemi pruskiej i żmudzkiej, pokonanych zmuszali do wyrzeczenia się wiary i obyczajów i do poddaństwa.

Zwrócili oręż i przeciw swoim pierwotnym opiekunom — przeciw Polakom. Zdradziecko zagarnęli Pomorze, coraz głębiej sięgali ich zabory.

Pod wpływem wspólnego niebezpieczeństwa następowało przymierze między Polakami a Litwinami.

Jeszcze król polski Władysław Łokietek i książę litewski Giedymin połączyli wzięli małżeńskimi swe dzieci: Kazimierza i Annę Aldonę Aldona jako wiano przyprowadziła z sobą 20 tysięcy jeńców polskich.

To przymierze rozerwało się wkrótce po śmierci Aldony. Pozostało jednak przekonanie, że — „przeciw mocy potrzebnej jest siła“, a siła jest tam, „gdzie nas siła“, jak później powiedział poeta Kochanowski.

Dwa sąsiednie narody mogły albo bój ze sobą toczyć zawzięty i równocześnie przez wrogów być szarpane, albo mogły się połączyć dla obrony od wspólnego wroga. Wybrały to drugie.

I oto właśnie Jagiello, nie bez zachęty ze strony panów małopolskich, przysłał posłów do Krakowa z prośbą o rękę Jadwigi. Obiecywał przyjąć chrzest z całym narodem, połączyć Litwę z Polską w jedno potężne królestwo, oddać Koronie wszystkie ziemie, jakie kiedykolwiek Litwa zabrała.

Panowie polscy widzieli ogromną korzyść dla kraju z takiego zameścia królowej i chętnie przyjęli dziewczęstów jagiellowych. Wysłuchawszy korzystnych przyrzeczeń, posłali swatów litewskich po odpowiedź na Węgrzy do Elżbiety, matki Jadwigi, a sami zaczęli gorąco namawiać królowę, żeby się zgodziła zostać żoną Jagiella.

(Dokoliczenie nastąpi).

ciekać w stronę Łyny, którą przepłynęła i usiłowała się ukryć w lesie na przeciwległym brzegu Łyny. Kilku mężczyzn uzbrawszy się w rewolwery poczęło ścigać uciekającą słońce. Dopiero po kilkugodzinnej pogoni, podczas której przepłynęła słońce znowu przez Łynę ugodzono ją 7 wystrzałami śmiertelnymi.

Z Powiśla.

* **Malbork.** W Nogacie znaleziono w pierwsze święto Wielkanocne trupa jakiejś nieznanego kobiecy. Kim jest zmarła dotychczas nie można było stwierdzić, ponieważ nie znaleziono przy niej żadnych papierów.

— Robotnicy Sch, K. i M. sąd kilkakrotnie za kradzież karani skradli w czerwcu i lipcu zeszłego roku kupcowi Bernsteinowi z Malborka 26 centnarów starego żelaza. Żelazo, którego wartość wynosi 60—80000 marek sprzedali kupcowi P. Sąd ławniczy w Malborku skazał Sch. na 5 miesięcy więzienia, a K. na miesiąc więzienia. M. i kupiec P. zostali uwolnieni od winy i kary.

— 19 letni podróżny Emil Sch. skradł wdowie Glomsdzie stąd 6 srebrnych łyżeczek, 4 srebrne łyżki i broszkę z brylantami. Dalej 15 stycznia r. b. wolontariuszowi Carolusowi z Suszu ubranie i zegarek bransoletkowy oraz browarnikowi Nelsen z Malborka koldrę na łóżko. Sch. przyznał się do winy. Sąd skazał go na 2 miesiące więzienia.

— Większą kradzież popełnił 24-go stycznia rb. robotnik Rudolf K. Wspomnianego dnia wieczorem wszedł on przez okno do katolickiego domu towarzyszt i skradł bielizny za 300 000 marek. Bielizna zaniósł do domu, a potem zamierzał się włamać do pewnego lokalu, przyczem został aresztowany. Sąd skazał go na 5 miesięcy więzienia.

Z drugich części Prus Wschodnich.

* **Stolupiany.** Żona gospodarza Schwesba z Łukosz utrzymywała stosunek miłosny z posiadaczem majątku Steinerem. Sch. dowiedział się o tem i chcąc się przekonać czy to się zgadza z prawdą rzekomo wyjechał, a w rzeczywistości ukrył się w domu sąsiada i obserwował swoje domostwo. W nocy przyszedł Steiner i Schwesba wpuściła go do izby. Schwesbs udał się teraz do domu i wszedł przez okno do izby, gdzie zastał żonę i Steinera. Po krótkiej sprzeczce wyciągnął Sch. rewolwer i strzelił do St, który padł natychmiast trupem na ziemię. Schwesbs został aresztowany.

Rozmaitości.

Żywe pomniki.

W piękny, prawdziwie poetyczny sposób oddają Włosi hołd żołnierzom swym, którzy zginęli podczas wojny. Zamiast bowiem wykłubać ich nazwiska na zimnym kamieniu, tworzą „Aleje pamiątkowe”, w których każde drzewo nosi nazwisko poległego żołnierza.

Drzewo żyje, rozrasta się i ci, którzy pozostali po poległym, będą mieli wrażenie, że w szumie liści, ruchu gałęzi drzewa odzywa się jeszcze coś z życia drogiego ich sercu. A w szeregu z nim stoją jego towarzysze i przechadzający się po alei, krążąc pomiędzy dwoma szeregi cieni bohaterów.

We Florencji inaugurowano właśnie, śród wruszających ceremonij, takie aleje i najczerwieńsi nawet radykalowie wysłuchali z szacunkiem słów, przypominających te ofiary poświęcenia. Dla uczczenia zaś pamięci dziesięciu toskańczyków, którzy złożyli niezwykle dowody męstwa i zginęli wszyscy razem śmiercią bohaterską, posadzono dziesięć cyprysów dokoła pomnika Dantego na Piazza Santa Croce.

A co należy przytem zaznaczyć szczególnie, to oddanie opieki nad wszystkimi temi alejami i drzewami pamiątkowymi w całych Włoszech dzieciom szkolnym, aby nie zapomniały o ofierze, złożonej dla ojczyzny przez starsze pokolenie.

Piękna ta myśl tak się podobała i przyjęła we Włoszech, że niema tam dziś wioski, która nie pragnęłaby posiadać własnej „Alej pamiątkowej”.

Czy nie wartoby pójść za godnym naśladowania przykładem Włochów i utworzyć po całej Polsce pamiątkowych alei, naprzykład lip pachnących, z których każda nosiłaby nazwisko jednego z tych, którzy złożyli życie swe w ofierze na ołtarzu zamartwychpowstałej Polski?

Warszawska drużyna harcerska w Katowicach.

Katowice. Dnia 3-go kwietnia przybyło do Katowic około 20 członków jednej z najstarszych drużyn harcerskich w Warszawie celem zwiedzenia górnośląskich zakładów przemysłowych. Drużyna ta ma już poza sobą wycieczki do Paryża, Rumunii itd. W skład drużyny wchodziły akademicy i gimnazjaliści wyższych klas. W tym samym dniu przybędzie do Katowic wycieczka harcerów ze Lwowa w liczbie 35 osób.

Na cześć Kopernika w Ameryce.

Nowy Jork. Dla uczczenia Kopernika „Clark University” niedaleko Bostonu zorganizował w sobotę ubiegłą publiczną konferencję, poświęconą wszechstronnemu omówieniu historii, ustroju, kultury i zasobów ekonomicznych Polski. Poszczególne tematy referowali profesorowie: lord Manning, Nowakowski, Dennis, Webster, radca handlowy poselstwa polskiego z Gliwic, docent uniwersytetu lwowskiego Echlich i ks. Bojanowski.

Na nroczystości Kopernikowskie w Paryżu.

Warszawa. Wyjechał tu stąd prof. Jan Krasowski do Paryża, gdzie został zaproszony na obchód Kopernikowski, urządony w sorbonie.

Dziesięcioro przykazań dla żony.

„New-York American” w jednym ze swoich numerów ogłasza: „Dziesięć przykazań dla żony”, czyli dziesięć rad dla niewiast zamężnych, pragnących ze swymi mężami być wniezależną harmonij szczęśliwości aż do śmierci.

Rady te, wykazując głębszy dowcip i doświadczenie życiowe, oraz wyborną znajomość psychy męskiej, opisał podobno głoszą poetka, Carmen Sylva, królowa rumuńska, która jako długoletnia żona swego królewskiego małżonka, a przytem kobieta niezwykle inteligencji, musi się chyba znać wyborne na przedmiocie, o którym pisze.

Przykazania owe brzmią jak następują:

- 1) Nie wazczyń nigdy kłótni z mężem. Jeżeli jednak spór jest nieunikniony, trzymaj się dzielnie do końca. Jeżeli, mając słuszość, sprawę wygrasz, zyskasz szacunek twego męża.
- 2) Nie zapomnij nigdy, żeś poślubiła mężczyznę, a nie Boga. Nie dziw się zatem słabościom twego męża.
- 3) Nie żądaj zbyt często pieniędzy od twego męża. Staraj się wszelkimi siłami obejść się tem, co ci wypłaca miesięcznie.
- 4) Jeżeli obaczysz, że mąż twój ma za mało serca dla ciebie, to pamiętaj, że ma żołądek. Gotuj smacznie a przez żołądek trafisz do serca męża.
- 5) Pomnij na to, że tu i owdzie — nie za często jednak — należy ostatnie słowo mężowi. Jemu sprawi to dużo przyjemności, a tobie nie zaszkodzi.
- 6) Prenumerowany dziennik czytaj w całości, nie tylko samą kronikę. Mąż twój będzie szczęśliwy, gdy będzie mógł rozmawiać z tobą o różnych sprawach ogólniejszej natury, a nawet o polityce.
- 7) Pamiętaj o tem, abyś nawet w czasie kłótni nie obrażała twego męża. Czyż sama mogłabyś kochać człowieka bez ambicji?
- 8) Od czasu do czasu nie śkap mężowi twemu komplementu, że jest najsprytniejszym i najwykształciszszym z mężczyzn i wogóle nie staraj się być zawsze nieomylną wobec niego.
- 9) Jeśli mąż twój rozumny, bądź mu towarzyszką — jeśli głupiec, bądź mu przyjaciółką i doradczynią.
- 10) A przedewszystkiem szanuj matkę twego męża: pomnij na to, że kochał on ją wcześniej, niż ciebie.

Istotnie, trafne i głębokie rady!

Czytajcie i rozpowszechniajcie „Gazetę Olsztyńską”!

Żarłoczność krokodyla.

Jak donosi korespondent londyńskiego „Daily Maila” pewien dozorca polowań w terytorjum Tanganiki (Afryka wschodnia), zabiwszy wielkiego krokodyla, znalazł w żołądku potwornego gada 11 ciężkich bransoletek mosiężnych, noszonych przez krajowców na rękach i nogach, 3 bransoletki filigranowe, naszyjnik z pereł szklanych, 14 kości udowych różnych zwierząt, 3 kości paciierzowe, 12 kamieni, kilkanaście długich igieł rogowych jeżozwierza, wreszcie długi sznur z włókien roślinnych. Sznur takich używają murzyni do obwiązywania pakunków, noszonych na plecach, widocznie więc krokodyl pożarł jakiegoś nieszczęśliwego murzyna razem z pakunkiem i tylko sznura nie strawił.

W żołądku innego ogromnego krokodyla, zabitego przez krajowca, znaleziono woreczek skórzany z 50 sztukami złota. Widocznie więc ofiarą potwora padł murzyn, wracający z kopalni Randu z uciulaniami oszczędnościami.

Smutne to odkrycie ma też swą stronę komiczną, mianowicie miejscowy królik murzyński zażądał od strzelca, który zabił owego krokodyla ze złotem w żołądku, należącej mu się daniny ze skarbu znalezionego.

Nowa wyspa.

Wskutek ostatnich wybuchów wulkanicznych na oceanie Spokojnym, wynurzyła się z głębin morskich w pobliżu Indochin nowa wyspa o 300 metrach średnicy i 35 metrach wysokości nad powierzchnią morza.

Nowa wyspa położona jest w odległości około 60 mil morskich od lądu azjatyckiego, pod 10 stopniem 10 minut szerokości północnej i pod 108 stopniem 59 minut długości wschodniej od Greenwich.

Przemysł i handel.

Rynek pieniężny.

Placono dnia 3. kwietnia:

za 100 marek polskich	50,—	mk. niem.
za 1 dolar amerykański	21047,—	„ „
za 1 gulden holenderski	8279,—	„ „
za 1 funt szterlingów ang.	98004,—	„ „
za 1 frank szwajcarski	3890,—	„ „
za 1 frank francuski	1398,—	„ „
za 1 lir włoski	1054,—	„ „
za 1 koronę czechosłowacką	—,—	„ „
za 100 koron austriackich	29,72	„ „

Ceny płodów rolniczych.

(Berlińska giełda artykułów spożywczych.)

Berlin, 3 kwietnia, Godzina 1. w południe
Notowania słomy i siana. Ceny hurtowne za 50 klg. loco stacja: słoma pszeniczna, żytnia i owsiana prasowa i wiaz. drutem i słoma w snopkach 8000 do 14500, siewka 17000—18000, siano 13000—15000, dobre siano 15000—17000.

Urzędowe notowania produktów (za 50 klg.)
Pszenna 46000,—, żyto 41000, 42000, jęczmień ozimy —, jary 32—31500, owies 34000—35000, kukurydza 41—42000, za 100 klg.: mąka pszenna 128—138000, żytnia 112 122000, za 50 klg.: ospa pszenka 21000-21500, żytnia 23000-24000, groch Viktoria 60000—65000, groch spoż. mały 50000—52000, groch past. —, —, peluska 50—58000, bób 36—40000, wyka 50—65000, łubin niebieski 45—50000, łubin żółty 60—80000, seradela 70—90000, makuch rzepakowy 28000—27000, makuch lniany 45 do 52000, wycioki suche 13—14500, wycioki cukrowe 20—19000, melasa torfowa 13—14000, płatki ziemniaczane 18—19000.

(Królewiecka giełda płodów rolnych).

Królewiec, 3 kwietnia. Przywóz: 1 wagon owsa, 6 wag. żyta.

Notowania urzędowe: żyto 42 000, owies 32—30 000, nieurzędowe: żyto 42 000—43 000, pszenica 44—45 000, owies 30—35 000, jęczmień 30—35 000, wyka 35—50 000 mk.

Propozycja kongresu izb handlowych.

Wieden. (PAT). — Neue Freie Presse donosi z Rzymu: Międzynarodowy kongres izb handlowych powołał stały komitet w celu przeprowadzenia własnego programu w sprawie odszkodowań i odbudowy życia ekonomicznego. Do komitetu tego należą przedstawiciele 7-ku państw, a między innymi Booth (Ameryka) i Fryderyk Schuster (Anglia). Przez przyłączenie się do tej akcji setek izb handlowych, oraz tysięcy banków, pisze dalej Neue Freie Presse, komitet zamierza przygotować opinię publiczną Ameryki do udzielenia Niemcom pożyczki reparacyjnej oraz zredukowania długów międzysojuszniczych, z drugiej zaś strony komitet pragnie zapoczątkować w Europie akcję, w celu rozwiązania kwestji ogólnej sanacji finansowej, a zwłaszcza stabilizacji waluty.

Ruch towarzystw.

Tow. Młodzieży w Olsztynie. Zebranie miesięczne odbędzie się w niedzielę 8 bm. o godz. 5 po południu w hotelu International. Na porządku dziennym między innymi wykład o Tadeuszu Kościusce z przezrociami (obrazami świetlanymi). Uprasza się członków o wstawienie się w komplecie i o przeprowadzenie znajomych. Osoby starsze będą mile widziane. Zarząd.

Roznowo. W niedzielę 8 kwietnia o godz. 4 po południu odbędzie się w mieszkaniu p. Wiktora Kuhna zebranie młodzieży męskiej i żeńskiej z Roznowa, Dywit i Rezgilt w celu utworzenia towarzystwa młodzieży polsko-katolickiej. Młodzież uświadomiona niechaj wyteży swe siły, aby na zebranie przybyli i głuśni i ospalcy w których wygasł polski duch. — Rodzice polscy winni o ile możliwości razem z młodzieżą przybyć i przekonać się o wartości towarzystwa. Należec mogą do towarzystwa panny i młodzieńcy wyżej lat 14. Na zebraniu należy przynieść śpiewniki polskie z pieśniami ludowymi, a nie mając własnego śpiewnika kupić lub wypożyczyć go sobie. K. O. Tow. Mł. P. na Warmię.

Sztum. Zebranie Kółka roln. na Sztum i okolicę odbędzie się w piątek 6 kwietnia o godz. 10-tej przed południem w lokalu p. Błoka. Liczny udział członków jako i zjednanie nowych bardzo pożądanie. Zarząd.

Pieszkowice. Kółko śpiewackie z Miran urzędowo w niedzielę dnia 8 kwietnia rb. popoł. o godz. pół do czwartej na sali p. Görtza przedstawienie teatralne „ulica nad Wisłą” z następującą zabawą taneczną.

Dzień przedtem (w sobotę) wieczorem o godz. 6 tej próba generalna. Przystęp mają głównie dzieci. Szan. Rodaków niniejszem zapraszamy. Komitet.

Starytarg. Zebranie Kółka Rolniczego na Starytarg i okolicę odbędzie się w niedzielę 8-go kwietnia o godz. 4-tej po południu w lokalu p. Kikula. O liczny udział członków proszą Zarząd.

Sztum. Posiedzenie Powiatowej Rady Ludowej sztumskiej odbędzie się w niedzielę 8-go kwietnia o godz. wpół do 1 ej w zwykłym lokalu. Na porządku dziennym: sprawy powiatowe, nasze położenie i wolne glosy. Proszę na tej drodze o przybycie wszystkich członków, ponieważ sekretarz wyjechał i spisu członków nie mam. K. Dozimirski, prezes.

Redaktor: Seweryn Pieniężny. Drukarnia i nakładem Joanny Pieniężnej z Olsztyna.

Zamówienie „Gazety” na kwiecień.

Ich bestelle hiermit für den Monat April 1923 die polnische Zeitung

„Gazeta Olsztyńska”

aus Allen stein mit Zustellung und zahle 1236 Mk. Imię, nazwisko i adres (Vor- und Zuname und Adresse):

Obige 1236 Mk. erhalten zu haben bescheinigt

Bank Ludowy

E. G. m. u. H. w Olsztynie.

Szanownej klienteli do wiadomości, iż dnia 30. stycznia b. r. założyliśmy pocztowe konto czekowe (Postscheckkonto) Nr. 18 600. Dnia 8. lutego otworzyliśmy konta czekowe pod dogodnymi warunkami, w których udział brać prosimy. Żaden Polak nie powinien zalać swych interesów z innymi bankami, lecz jedynie tylko z naszym Bankiem, który na tej samej wyżynie stoi, jak inne banki.
ZARZĄD.

Kalendarze ściennie

nadeszły.

Bloczek mały . . . . . 30 mk.
" duży . . . . . 80 "
Ścianki narodowe i religijne 40 "
inne od 12-80 "

Wysyłka za zaliczkę lub poprzednim nadesłaniem pieniędzy. Na porto załączyć należy 10 mk.

Księgarnia „Gaz. Olsztyńskiej“.

Wiązarki

(pamiętki Chrztu św.) polskie i niemieckie w cenie od 20 do 80 mk, poleca

Księgarnia Gazety Olsztyńskiej.

***

Polecam następujące książki:

Brewiarzyk Tercyarski 4000.-
Kwiat Seraficki 1500.-
Kwiatek Tercyarski 500.-
Książeczka św. Antoniego z Padwy 150.-
Książeczka do M. B. Bolesnej 150.-

J. Pięniężna, Olsztyn

***

BANK LUDOWY

w OLSZTYNIE

Hotel International, Bahnhofstr. 87
płaci od depozytów

rocznie wyp. . . . . po 10 %
półrocznie " . . . . . 8 %
kwartalne " . . . . . 6 %
dziennie " . . . . . 4 %

Od pożyczek bierze się po 15 % i 1 % prowizji.

Otwarty dziennie przed poł. od 9-2 godz.
Zarząd.

Bacność!

Bacność!

Bacność!

Wyjątkowo tanie ceny.

Płaszcz damski kowerkotowe po 75 000, 65 000, 58 000, 39 000

Płaszcz z angielskich materiałów I po 98 000, 75 000, 65 000, 39 000

Płaszcz sukenne w ładnych kolorach po 120 000, 98 000, 75 000, 65 000

Kostjumy damskie czarne i granat. po 195 000, 150 000, 125 000, 75 000

Koszule białe damskie z haftem po 15 000, 12 000, 9 000, 7 500, 5 800

Ubranie męskie kolorowe po 150 000, 125 000, 98 000, 58 000

Materiały na suknie wełna i półwełna 80-130 m. szerokie, po 18 000, 15 000, 12 000, 7 500, 4 500

Materiały na ubrania męskie po 65 000, 45 000, 39 000, 24 000, 12 000

Płótna białe i barchany na koszule po 4 500, 3 500, 3 200, 2 500

Płótna na pościele w kratki 80 cm. szerokie po 3 900, 130 cm. szer. po 5 800

Barchany na suknie i bluzki po 4 500, 3 500, 3 000, 2 200

Oprócz tego są wszelkie towary w cenach znacznie niższe.

Prosimy z tej nadzwyczaj taniej oferty niezwłocznie skorzystać.

W. Mulczyński, Wartembork

Telefon 41

(właściciele: Kowalski & Szule)

Rynek 94

Zaproszenia weselne
:: zawiadomienia ::
o zaręczynach i ślubie

wykonuje szybko i austownie

Drukarnia
„Gazety Olsztyńskiej“

Wstępście do Polsko-katolickiego
Towarzystwa Szkolnego!

GROMNICE

poleca

Księg. J. Pięniężnej, Olsztyn.

Kartki do Różańca św.

(białe) nadeszły.

Cena 150 mk., z przesyłką 180 mk.

Do nabycia

w księg. Gazety Olsztyńskiej.

USTAWY

DLA

TOWARZYSTW LUDOWYCH

MA NA SKŁADZIE

KSIĘGARNIA J. PIENIĘŻNEJ w OLSZTYNIE.

Księgarnia „Gazety Olsztyńskiej“

Rynek Rybny

Telefon Nr. 531

połącza obok książek do nabożeństwa, książek treści światowej i dewocjonalnej następujące rzeczy:

papiery listowe

luźno i w paczkach

kalamarze * atramenty * ołówki * tablice rysiki * kleje * suszki * linijki * laki zeszyty szkolne * bibuły * pióra * pluskiewki (Reisstifte) * serwetki papierowe * koronki papierowe * papier krepowy * papier do kwiatów * liście do kwiatów * drut do kwiatów * wiązarki do chrztu polskie i niem. * pocztówki * karty do grania * powinszowania na imieniny, urodziny, zaręczyny, ślub

Jako najstosowniejsze podarki ślubne polecamy:

Obrazy świętych w ładnych ramkach

po znacznie niższych cenach.